

15/07/2016

BR. 432

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

**VELIKI SOLARNI SISTEMI SPREMNI ZA TRŽIŠNU BITKU
G20 BEZ SAGLASNOSTI O POMOĆI FOSILNOJ ENERJI
NEMAČKA MENJA ZAKON O OBNOVLJIVOJ ENERGIJI**

ACER: NIJE REALNO

PROJEKTI OD OPŠTEG INTETRESA BEZ SREDSTAVA, VAN ROKOVA

ACER traži mandat za nadzor nad radom monopolskih energetske subjekata

LJUBLJANA - Agencija za saradnju energetskih regulatora (ACER) predložila je u Mišljenju, objavljenom 6. jula, da preuzme odgovornost za regulatorni nadzor nad energetskim subjektima koji imaju monopolske funkcije, ili skoro-monopolske funkcije na nivou EU, ili na regionalnom nivou sa jasnom mapom puta ka opšte-EU integraciji.

ACER publishes its Position Paper on the regulatory oversight of (new) entities performing monopoly or near-monopoly functions at EU wide or regional level

Nacionalna regulatorna tela, koja saraduju na regionalnom nivou, bi umesto toga trebalo da budu odgovorna za regulatorni nadzor subjekata koja obavljaju monopolske, ili skoro-monopolske funkcije na regionalnom nivou. U ovom drugom slučaju, ACER bi kontrolisao da ti energetski subjekti i njihov regionalni nadzor ostanu na liniji principa evropskog unutrašnjeg energetskeg tržišta, saopšteno je iz Agencije sa sedištem u Ljubljani. Tačna forma ove funkcije nadzora od strane ACER bi trebalo da bude određena na osnovu procene specifičnih funkcija koje obavljaju subjekti kojima je poverena monopolska funkcija, kao i načina na koji rade i rizika koje stvaraju projektu integracije i dobrog funkcionisanja unutrašnjeg energetskeg tržišta Evrope, **saopšteno** je iz Agencije.

ACER: Nerealni ciljevi za Projekte od opšteg interesa

LJUBLJANA - Agencija za saradnju energetskih regulatora (ACER) saopštila je da je ostvaren ograničeni napredak u sprovođenju evropskih energetskih Projekata od opšteg interesa (PCI - Projects of Common Interest) u oblastima električne energije i prirodnog gasa. „Velika većina PCI-ja kasni sa realizacijom. Kod otprilike četvrtine projekata u oblasti električne energije i prirodnog gasa nije zabeležen bilo kakav napredak tokom prošle godine. Kao jedan od glavnih problema, navodi se postupak odobravanja dozvola za realizaciju tih projekata“, konstatuje se u zaključcima drugog izveštaja koji ACER objavljuje vezano za ove ključne premise na putu formiranja zajedničkog evropskeg energetskeg tržišta.

ACER navodi da je predviđeno da se većina PCI-ja realizuje u narednih sedam godina. Agencija, međutim, upozorava da se to neće dogoditi ako se „osetno ne ubrza“ ritam realizacije ovih projekata i konstatuje da kako stvari stoje „to izgleda veoma nerealno“. Takođe, kako navode promotori projekata, u oblastima gasa i električne energije trebalo bi da - od sada do 2022. godine - bude investirano 82 milijarde evra. „U poređenju sa istorijom nivoa investiranja u ovo deluje veoma nerealno“, konstatuje ACER.

Agencija na kraju navodi da organizatori energetskih Projekata od opšte-evropskeg interesa ukazuju i na probleme ograničenog interesa kako javne finansijske podrške, tako i odobravanja regulatornih podsticaja za njihovu realizaciju.

Budućnost u velikim solarnim sistemima – krovni paneli definitivno neisplativi

LONDON – Najnovija istraživanja pokazuju da su troškovi proizvodnje električne energije iz velikih solarnih postrojenja već uporedivi sa onima u elektranama na prirodni gas. Solarna energija je na putu da ove godine isporuči u mrežu više nove električne energije od bilo kod drugog energetskeg izvora – i to zahvaljujući više ekonomici, nego podsticajima, piše **Reuters**. Agencija navodi da je solarna industrija do skora bila dominantno

zastupljena preko krovnih panela, da bi se sada pokazalo da su takvi mali proizvodni kapaciteti skupi i zahtevaju velike podsticaje kako bi bili primamljivi domaćinstvima. Danas u ovoj oblasti dominiraju veliki sistemi koji direktno prodaju električnu energiju industrijskim potrošačima. Očekuje se da oni zahvate više od 70 odsto udela nove solarne energije u ovoj godini, pokazuje istraživanje konsultantske firme GTM Research. Uspeh velikih solarnih elektrana otvorio je pitanje opravdanosti daljeg podsticanja instaliranja krovnih solarnih panela, u kojima su troškovi proizvodnje električne energije i dalje mnogo veći u odnosu na većinu drugih oblika proizvodnje struje. Nesubvencionisani troškovi proizvodnje solarne energije na nivou kompanije svedeni su na 50 do 70 dolara za megavat-čas (ili 5 do 7 dolarskih centi za kWh). Kod najefikasnije elektrane na gas ti troškovi iznose 52 do 78 dolara, pokazuje studija koju je prošle godine izradila investiciona banka Lazard. Proizvodnja električne energije sa kućnih krovnih panela je daleko skuplja, i kreće se od 184, do 300 dolara za MWh, pre subvencija, navodi se u izveštaju.

G20 bez saglasnosti oko ukidanja subvencija proizvođačima fosilnih goriva

PEKING - Najbogatije zemlje sveta nisu uspele da dogovore krajnji rok za fazno ukidanje subvencija za fosilna goriva, javlja **Business Green**. Ovaj portal navodi da su ekološke organizacije polagale velike nade da bu se takav dogovor mogao postići na minulom sastanku Grupe 20 u Pekingu.

Američki ministar energije Ernest Moric rekao je novinarima u glavnom gradu Kine da su se on i njegove kolege iz G20 saglasili da bi trebalo da dođe do smanjenja subvencija u sektoru proizvodnje nafte, gasa i uglja, ali nije postignuta saglasnost oko toga „kojom brzinom i kakvih stepenom agresivnosti“ to treba realizovati.

Reforme na elektroenergetskom tržištu Grčke

ATINA - Parlament Grčke usvojio je 4. jula zakone koji unose značajne promene na elektroenergetskom tržištu ove zemlje. U prvom redu to se odnosi na (1) smanjenje udela Javne elektroenergetske korporacije (PPC) u snabdevanju tržišta električnom energijom; (2) razdvajanju operatora prenosnog sistema od PPC i njegove delimične privatizacije; i (3) regulisanju privremenog mehanizma raspodele kapaciteta. Zakon uvodi kvartalne aukcije pri čemu će PPC prodavati električnu energiju za terminske isporuke zajedno sa ugovorima za fizičke isporuke kvalifikovanim snabdevačima električnom energijom. Svrha ove inicijative je da do kraja 2019., smanji udeo PPC-a na maloprodajnom tržištu sa dosadašnjih preko 95% na manje od 50%. Godišnje količine električne energije proizvedene unutar sistema PPC koje bi se prodavale na aukcijama trebalo bi sa druge strane postepeno da se uvećavaju sa 8% u 2016., na 13% u 2019. **The International Law**

Ministri energije G20: Svima omogućiti dovoljno pouzdane energije

PEKING - Ministri energije grupe 20 ekonomski najrazvijenijih zemalja sveta (G20) usvojili su na kraju prošlonedeljnog sastanka u Pekingu zajedničko saopštenje u kome potvrđuju svoju privrženost cilju obezbeđenja svima pristupa „dostupne, pouzdane, održive, kao i moderne energije“. Učesnici sastanka usvojili su akcioni plan za oblast obnovljive energije i dogovorili se da nastave sa sprovođenjem „G20 alatke“ dobrovoljnih opcija vezanih za razvoj obnovljive energije. Ministri G20 su takođe ohrabрили napore za izgradnju standarda kojim bi se ubrzao razvoj pametnih energetske mreža i saradnje u ovoj oblasti. **europa.eu**

Nemačko-američka pomoć zemljama u relizaciji klimatskih ciljeva

NJUJORK – Zemlje u razvoju koje teže da realizuju svoje nacionalne klimatske akcione planove, uskoro će u tome moći da računaju na pomoćne usluge koje je najavila vlada Nemačke i američki Institut za prirodne izvore, objavljuje **Reuters**. Ovo globalno partnerstvo, otvoreno za sve zemlje, ima za cilj da pruži zemljama u razvoju stručne usluge koje su im potrebne radi transformacije njihovih ciljeva za smanjenje emisija gasova staklene bašte u konkretne strategije i mere. Bezmalno 190 zemalja iznelo je planove borbe protiv klimatskih promena u toku narednih 15 godina – poznate kao nameravane nacionalne klimatske doprinose (*intended nationally determined contribution* – INDC). Ti doprinosi, obuhvaćeni decembarskim klimatskim sporazumom iz Pariza, obuhvataju samostalno određene ciljeve smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte i planove za adaptaciju na klimatske promene. Sada, sa izgledima da taj posao stupi na snagu ranije nego što je očekivano – moguće ove, ili iduće godine - jača pritisak da se u cilju sprovođenja tih obećanja u praksu, piše **Reuters**.

Nemački parlament usvojio kontroverznu reformu zakona o obnovljivoj energiji

BERLIN – Nemački federalni parlament usvojio je kontroverznu izmenu u oblasti energetske tranzicije te zemlje. Vladina koalicija dobila je većinsku podršku za suštinsku reformu tzv. zakona o obnovljivoj energiji (EEG).

Reformama je predviđeno da sektor obnovljivih izvora energije izbori svoje mesto na tržištu na osnovu tržišnih zakona bolje ponude, putem uvođenja konkurentskih tendera. Vlada navodi da su ovi otvoreni tenderi potrebni kako bi sektor smanjio troškove proizvodnje i bolje se pripremio za ekspanziju udela zelene energije u energetskom miksu zemlje. Kritičari međutim strahuju da će promene onemogućiti realizaciju klimatskih ciljeva Nemačke, kao i preusmeriti energetska tranziciju sa kolektivne platforme u ruke velikog biznisa. Novi EEG stupa na snagu u 2017. godini, objavljuje **cleanenergywire**. Istovremeno, **Bloomberg** citira pravne krugove u Berlinu koji navode da bi hiljade nemačkih kompanija bi trebalo da zadrže privilegije izuzimanja od plaćanja nameta za obnovljivu energiju u okviru ove reorganizacije nacionalne finansijske podrške sektoru proizvodnje obnovljive energije.

Britanija na putu da odobri proizvodnju gasa iz škriljaca?

LONDON - Referentno telo vlade u Londonu dalo je „obazrivo zeleno svetlo“ za poslove drobljenja gasnih škriljaca na području Velike Britanije, objavio je u četvrtak **BBC**. Komitet za klimatske promene (CCC) je saopštio da postupci drobljenja mogu da se sprovedu, ukoliko su ispunjena tri ključna preduslova - prvi vezan za sprečavanje izlivanja metana, drugi kojim projekcije potrošnje prirodnog gasa opravdavaju ove poslove i treći vezan za obezbeđenje sredstava za pohranjivanje emisija ugljendioksida. Emisije ugljendioksida moraju biti strogo ograničene tokom razvoja projekata proizvodnje gasa iz škriljaca. Ovako dobijeni gas mora da dovede do smanjivanja uvoza prirodnog gasa u istim količinama, a ne da poveća potrošnju ovog energenta i emisije ugljendioksida iz ove oblasti moraju biti obuhvaćene vladinim budžetima predviđenim za tu namenu. Velika Britanija trenutno ne proizvodi gas iz škriljaca i smatrana je jednim od glavih protivnika primene kontroverzne tehnologije razbijanja naslaga škriljaca mlazovima vode i hemikalija, a ujedno je reč o jednom od najvećih proizvođača i potrošača prirodnog gasa u Evropi.

E.On zakasnio sa žalbom zbog naređenja vlade da ugasi nuklearke!

HANOVER - Regionalni sud u Hanoveru odbacio je tužbu koju je najveća energetska kompanija u toj zemlji E.On podnela protiv vlade zbog njene svojevremene odluke da naredi fazno gašenje nuklearnih reaktora u Nemačkoj. E.On je zbog toga morao već da ugasi svoje dve najstarije nuklearke. Ovaj energetski kolos je zatražio odštetu od federalne vlade u visini 382 miliona evra, kao i od vlada Donje Saksonije i Bavske, saveznih država u kojima je u 2011. morao da zatvori dve nuklearke.

Sud je odluku o odbacivanju tužbe opravdao stavom da je E.On morao odmah da podnese tužbu, odnosno žalbu zbog primoranog zatvaranja nuklearki, umesto da dozvoli da rok za to istekne, objavljuje **Deutsche Welle**.

Još sto godina samoće za naftu na čelu tržišta gorivima

NJUJORK - Portal *Seeking Alpha* u analizi o budućnosti proizvodnje nafte, rađenoj na osnovu rezultata upravo objavljenog autorativnog Godišnjeg statističkog energetskeg pregleda kompanije BP, dolazi do sledeća dva zaključka:

- Ako se nastave sadašnji tokovi cena nafte, na kratak rok ne treba očekivati dramatičke promene u odnosu rezervi i proizvodnje
- Ekonomika alternativnih izvora energije kao konkurencije nafte, posebno u sektoru transporta, ne pretstavlja ozbiljnu pretnju jer na dugi rok živimo u svetu fosilnih goriva

Podaci iz Pregleda kompanije BP pokazuju uvećanje rezervi nafte i odnosa rezervi prema proizvodnji, pa možda ne bi bilo pogrešno projektovati da svet neće biti lišen ove energetske sirovine stotinu godina od danas, piše analitičar portala. Najdramatičnije promene u porastu rezervi dogodile su se u vreme stabilnog cenovnog režima između 2005. i 2015. godine kada se nafta u proseku prodavala iznad 85 dolara po barelu, iako proizvodnja nije pokazala bilo kakav znak usporavanja. Analiza konstatuje da je za odnos

Godina	1995	2005	2015
Globalne rezerve u milijardama barela	1127	1374	1698
Globalna proizvodnja u milionima barela/dan	82	83	92
Broj godina do iscrpljivanja rezervi	37.7	45.4	50.7

rezervi i proizvodnje nafte bitno da se cene barela održe na dobrom ekonomskom nivou. Ne da budu previsoke, jer bi to podstaklo proizvodnju alternativnih goriva. S druge strane niske cene nafte u odnosu na alternativne izvore, izazvale bi veću potrošnju i samim tim crpljenje depozita ove strateške energetske sirovine. **NEDELJA, wpcserbia.rs**

Angela Merkel priprema teren za prodor električnih automobila

BERLIN - Nemačka kancelarka Angela Merkel priprema mere u oblasti smanjenja zagađenja

vazduha koje bi mogle primorati proizvođače automobila u toj zemlji da do kraja iduće decenije preusmere većinu svojih prodaja na električne automobile, prenosi **Bloomberg**. „Vlada Merkelove razmatra nacrt koalicionog Plana zaštite klime do 2050, koji bi predvideo smanjenje automobilske emisije gasova iz fosilnih goriva od 45%, odnosno 54% iz kamionskih motora do 2030“, piše agencija posle uvida u ovaj dokument.

Elektromobil daleko od konkurentnosti nafte

NJUJORK - Što se tiče konkurencije električnih automobila, nedavna studija koju je objavio *The Journal of Economic Perspectives* pokazuje da: (1) Čak i sa cenom nafte od 100 dolara, cene akumulatora koji skladište energiju potrebnu za elektromobile moraju da budu smanjene tri puta u odnosu na sadašnje. Studija je naime pokazala da sa cenom akumulatora od 325\$ po kWh, jeftinije je koristiti naftu kao pogonsko gorivo čak i da vrednost barela dostigne 350\$. Poređenja radi, pri sadašnjim cenama nafte od 55 dolara, vrednost baterije, odnosno akumulatora za elektromobil morala bi pasti na 64\$ po kWh.; (2) Vreme punjenja automobila na električni pogon mora biti skraćeno i (3) Električna enegija koja se troši za punjenje akumulatora mora da ima dovoljno nizak sadržaj ugljen-dioksida u odnosu na naftu. **NEDELJA, wpcserbia.rs**

Koji su energetska tehnološki prioriteta zemalja EU?

BRISEL – Centar Evropske komisije za naučna istraživanja – JRC (Joint Research Centre), napravio je pregled različitih interesa u vezanim za istraživanja tehnologija iz oblasti energije koje postoje unutar Evropske unije u cilju pružanja pomoći regionima da uspostave saradnju i pomogni kreatorima politike da definišu planove akcije. U izveštaju je utvrđeno da je ključni prioriteti u regionima i zemljama širom Evrope energetska efikasnost, a iza toga pametne mreže, električna vozila i tehnologije energije vetra. Istraživanje JRC bilo je zasnovano na tehnologijama obuhvaćenim Evropskim strateškim planom energetske tehnologije (SER-Plan). Istovremeno je studija utvrdila manjak interesovanja u razvoju tehnologija hvatanja i pohranjivanja ugljendioksida, prenosi portal Evropske komisije, ec.europa.eu

REGION

Socar: Jasna profitna računica projekta Južnog gasnog koridora

BAKU – Azerbejdžan se nada da će u najboljem slučaju njegovi profiti od Južnog gasnog koridora (SGC) premašiti 50 milijardi dolara, piše u utorak Natural Gas Europe. Iz azerbejdžanske državne naftne kompanije Socar rečeno je ovom portalu da bi i u slučaju najnepovoljnijeg scenarija, azerbejdžanski udeo u profitu od SGC-a iznosio 30 milijardi dolara tokom preko 25 godina trajanja već sklopljenih ugovora sa kupcima budućeg gasa. SGC projekat čine razvoj druge faze giganskog gasnog polja Šah Deniz (SD2), uključujući proširenje Južnokavkaskog gasovoda, gasovod Tanap i Transjadranskog gasovod- TAP.

Azerbejdžan je imao udeo od 16,7% u projektu Šah Deniz, 58% u Tanapu i 20% u TAP-u. Ukupna cena projekta SGC očekuje se da premaši blago 39 milijardi dolara, od čega bi 9 milijardi podneo Azerbejdžan. U zamenu, zemlja očekuje zaradu od 30 do 50 milijardi, u zavisnosti od cena nafte dodatih prihoda od tranzita drugim snabdevačima preko infrastrukture SGC-a, saopšteno je iz Socara. SD2 je projektovan da proizvodi 16 milijardi kubnih metara gasa godišnje, od čega bi – počev od 2020. – 6 milijardi išlo Turskoj, a ostatak od 2021. na tržište EU. SD2 će takođe dodatno proizvoditi 70.000 barela dnevno kondenzata gasa. Socar navodi da, čak i zanemarujući prihode od izvoza gasa i od tranzita, a računajući prosečnu cenu nafte od 60 dolara u periodu 2020.-2030., deonici SGC-a bi trebalo da imaju prihod od 26 milijardi dolara samo od izvoza kondenzata gasa u deset godina. Sa cenom nafte od 80 dolara, zarada skače na 35 milijardi dolara. SGC je projektovan da ostane aktivan u periodu od 50-60 godina.

NEDELJA, wpcserbia.rs

Istraga EK o izvoru gasa iz Rumunije otvorena na pritužbu iz Mađarske

BRISSEL – Evropska komisija je na žalbu jedne mađarske kompanije otvorila istragu o praksi na tržištu prirodnog gasa Rumunije, saznaje agencija **Agerpress** iz izvora u sektoru energetike. „Istraga specijalizovanog tela Komisije, DG Competition, pokrenuta je na žalbu iz Mađarske da Rumunija ne izvozi u tu zemlju jeftiniji gas koji sama prizvodi, čime ona blokira slobodno kretanje roba u oblasti Evropske unije“,

navode ti izvori. Rumunska gasna transportna kompanija Transgaz planira ulaganja kojima će stvoriti tehničke uslove za dvosmerni transport gasa između dve zemlje, piše Agerpress. Šestog juna ove godine, predstavnici Evropske komisije sproveli su istrage u rumunskim gasnim i naftnim kompanijama Romgaz, Transgaz i OMV Petrom, pod sumnjom da su oni blokirali izvoz prirodnog gasa iz Rumunije u druge EU države.

Simbolično Bugarska uvezla prve količine ne-ruskog gasa

ATINA - M&M Gas je postao prva nezavisna gasna kompanija iz Grčke koja je izvezla prirodni gas u Bugarsku, prenosi portal **hellenicshippingnews.com**. Radi se o malim količinama gasa, isporučenog preko manje interkonekcije na lokaciji Kulata – Siderokastro i prodanog na probnoj osnovi kao deo dogovora koji su prethodno postigli operatori gasnog transportnog sistema dve zemlje DESFA i Bulgartransgaz. Taj dogovor omogućava početak transporta prirodnog gasa između dve zemlje od 1. jula ove godine. Bugarska je, inače, trenutno u potpunosti zavisna od uvoza

gasa iz Rusije, a u planu je gradnja gasnog interkonektora sa Grčkom, kapaciteta tri milijarde kubika, kojim bi joj se omogućio i pristup budućem Južnom gasnom koridoru, kojim azerbejdžanski gas prvi put treba direktno da stigne na tržište EU.

Brisel Sofiji: Prodajte Bulgartransgaz, ili slede penali

BRISSEL – Premijer Bugarske Bojko Borisov rekao je da njegova zemlja mora da proda

državnog operatora gasovodnog sistema Bulgartransgaz, ili da plati kaznu od 300 miliona evra, koju su zbog kršenja zakona o konkurenciji toj firmi odrezale antimonopolske vlasti u Briselu, prenose sofijske **Novinite**. Povodom sprečavanja konkurenciji u Bugarskoj da koristi gasovodni sistem Bulgartransgaza Evropska komisija je pokrenula prošle godine istragu u krovnoj, matičnoj kompaniji Bugarski energetski holding (BEH). Borisov je, po povratku sa minulog putovanja u Brisel, rekao da mu je EU komesar za konkurenciju Margaret Vestager doslovno kazala da Bulgartransgaz mora da bude prodat, što je on okarakterisao kao „težak politički udarac“ Bugarskoj.